

Nationaal Park
Drents-Friese Wold

Nationaal Park
Dwingelderveld

Holtingerveld

Informatiebulletin

VELDWIJZER

Zilveren jubileum: 25 jaar Nationaal Park Drents-Friese Wold

FOTO: DIEUWERKE VAN DE VEN

In dit nummer

- 25 jaar Nationaal Park Drents-Friese Wold
- Landschapsbeheer Drenthe: samen voor meer biodiversiteit
- Natuureducatiecentrum Diever
- Luchtwachtoren hersteld
- Herinrichting middenloop Vledder Aa
- Vernattingsmaatregelen Dwingelderveld
- Nieuw fietspad Drents-Friese Wold

Jaargang 11
nummer 2 – 2025
Verschijnt 2x per jaar

Dit jaar viert het Nationaal Park Drents-Friese Wold zijn 25-jarig bestaan, een zilveren jubileum dat in het teken staat van natuur, geschiedenis en ontmoeting. Al een kwart eeuw lang is dit uitgestrekte natuurgebied van 6150 hectare een plek waar mens en natuur elkaar vinden.

Van oerbos tot Nationaal Park

De wortels van dit gebied reiken ver terug. Ooit stond hier oerbos, totdat de eerste boeren van de Trechterbekercultuur zich in de prehistorie vestigden. Ze kaptten bomen, maakten akkers en hielden vee. Zo ontstonden heidevelden en stuifzanden die eeuwenlang het landschap bepaalden. In de negentiende en twintigste eeuw werden veel heidevelden ontgonnen en beplant met naaldbomen voor de houtproductie. Pas later groeide het besef dat juist de heide, de zandverstuivingen en de beekdalen een onschatbare natuurwaarde hadden. Bij de oprichting van het Nationaal Park in 2000 was de missie duidelijk: natuurherstel. En dat herstel is zichtbaar. Beekdalen als de Vledder Aa en de Tilgrup slingeren weer door het landschap, heidevelden worden opgehouden en productiebossen veranderen stap voor stap in gemengde, gevarieerde bossen. Zo is het Drents-Friese Wold uitgegroeid tot een mozaïek van bossen, heide, stuifzanden, vennen en veengebieden; een thuis voor duizenden soorten.

Jubileum vol leven: Bioblitz

Om het jubileumjaar extra kracht bij te zetten, zijn we een Bioblitz gestart. Van 21 juni 2025 tot 21 juni 2026 zoeken we samen naar zoveel mogelijk soorten planten, dieren, mossen, zwammen en insecten. Ons einddoel: 5025 soorten.

Iedereen kan op ieder gewenst moment meedoen: van fanatieke natuurliefhebber tot nieuwsgierige wandelaar. Tijdens een wandeling of fietstocht of gewoon in de achtertuin als je in het Drents-Friese Wold woont, maak je een foto van wat je ziet en voer je die in via de website Waarneming.nl of, nog handiger, via de app ObsIdentify. Ook de gewone soorten doen ertoe, want samen vertellen ze het verhaal van het landschap. Scan de QR-code om de stand van de Bioblitz te volgen.

Samen leren en ontdekken

Verspreid over de Bioblitz-periode organiseren we excursies en lezingen met kenners van allerlei soortgroepen: van mossen tot vlinders, van reptielen tot zoogdieren. Eerst een korte inleiding, daarna samen het veld in, een unieke kans om te leren kijken door de ogen van een specialist. Alle waarnemingen die je doet, tellen meteen mee. Het Nationaal Park is niet alleen de plek van soorten en landschappen, maar ook van bijzondere bewoners. Daarom zetten we dit jaar geregeld de 'bewoners van het bos' in het zonnetje: dieren, planten én mensen die het gebied maken tot wat het is. Zo leren we samen het gebied steeds beter kennen en waarderen. Je vindt de verhalen, bijvoorbeeld het verhaal van de zwarte specht die zijn ritmische roffel laat horen, op de website van het Nationaal Park: scan daarvoor de QR-code.

Vier mee!

Het Drents-Friese Wold leeft, groeit en verandert en dat willen we samen vieren. Trek eropuit, stel je zintuigen open en verwonder je. Of je nu een levendbarende hagedis op een boomstronk ziet zonnen of de roep van een kraanvogel hoort, ieder moment is er een van ontdekking.

Houd dit jubileumjaar de website van het Nationaal Park goed in de gaten. Daar vind je het volledige jubileumprogramma met alle activiteiten: lezingen, excursies én de verhalen van de bewoners van het bos. Samen maken we van dit zilveren jubileum een jaar om nooit te vergeten.

Terugblik: Symposium 25 jaar Nationaal Park Drents-Friese Wold

Ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum was er op 13 juni in Conferentieoord Nieuw Allardsoog bij Bakkeveen een feestelijke bijeenkomst met wandelingen, lezingen en gesprekken. Diverse sprekers gaven hun visie op heden, verleden en toekomst van het Nationaal Park. Voorzitter Hans Haerkens hield een pleidooi om met elkaar te werken aan een verbindend verhaal. Saskia de Mol van Otterloo, directeur van

het Nationale Parken Bureau, gaf voorbeelden van ontwikkelingen in andere Nationale Parken. Theo Spek, Hoogleraar Landschapsgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen, benadrukte de rol van mensen in natuur- en landschapontwikkeling. We hoeven niet te kiezen tussen zelfregulerende natuur (met natuurlijke processen) en mensgebonden natuur: we kunnen beide combineren. Joop Schaminée, hoogleraar

Vegetatiekunde en ecologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen en Wageningen University & Research, ging in op de uitdagingen van vandaag. We hebben te maken met vele crisissen, maar er zijn oplossingen. Op de website van het Nationaal Park is een uitgebreider verslag en een fotoalbum van het symposium te vinden.

WE GAAN BEGINNEN

PANELGESPREK

PAUZE OVERLEG

WANDELING

NETWERKEN

AFSLUITING

Landschapsbeheer Drenthe in de Drents-Friese grensstreek

Samen voor meer biodiversiteit

2022 IMPULSPROJECT DRENTS-FRIESE GRENSSTREEK FOTO: ERWIN BRUULSEMA

De natuur van de Drents-Friese grensstreek is niet beperkt tot de beschermde natuurgebieden. Ook het landschap eromheen is leefgebied voor planten en dieren. Kleine landschapselementen zoals houtwallen en -singels, hagen en boomgaarden zijn daarin erg belangrijk. Bewoners, vrijwilligers en agrariërs zetten zich samen met Landschapsbeheer Drenthe in om die elementen te behouden en te herstellen. De afgelopen jaren heeft Landschapsbeheer Drenthe intensief gewerkt aan het opbouwen van groene dorpsnetwerken. Met succes: het aantal actieve bewonersgroepen is sterk toegenomen.

Een paar jaar geleden kreeg het Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek een tijdelijke subsidie voor een extra kwaliteitsimpuls voor het gebied. Een van de projecten die daarmee werden uitgevoerd, was versterking van het landschapsbeheer door bewoners, ondersteund en begeleid door Landschapsbeheer Drenthe. Door die impuls is de vrijwillige inzet in het groen in de regio meer dan verdubbeld, zowel in het aantal actieve groepen als qua aantal vrijwilligers. Inmiddels zetten binnen de ontstane dorpsnet-

werken honderden vrijwilligers en bewoners zich in voor het behoud en herstel van onder meer houtwallen en -singels, hagen en hoogstamfruitboomgaarden in hun omgeving. "Het mooie is dat vrijwilligers niet alleen hun handen uit de mouwen steken, ze nemen ook het verhaal van het landschap mee en geven dat door aan anderen," vertelt Erwin Bruulsema, projectleider bewonersbetrokkenheid bij Landschapsbeheer Drenthe. "Zo blijft de geschiedenis van het gebied levend, terwijl we tegelijkertijd werken aan de natuur en de versterking van de landschapskwaliteit."

2025-SNOEIWORKSHOP DOLDERSUM
FOTO: LANDSCHAPSBEHEER DRENTH

2023 AANPLANT VOEDSELBOS WAPSE
FOTO: ERWIN BRUULSEMA

Nieuw herstelproject

Een nieuw project: Landschap in verbinding, onderdeel van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel, biedt Landschapsbeheer Drenthe nieuwe kansen om kleine landschapselementen te herstellen en zo het landschap en de natuur buiten de beschermde gebieden te versterken. Denk bijvoorbeeld aan het herstellen of (opnieuw) aanleggen van houtwallen en -singels, hoogstamfruitboomgaarden, struweel, hagen, poelen op erven en agrarische percelen waar dat cultuurhistorisch passend is. Uiteraard gaat dat altijd in samenwerking en overleg met bewoners, agrariërs, grondeigenaren en overheden. Dit gebeurt niet alleen in de Drents-Friese grensstreek, maar in heel Drenthe, met speciale aandacht voor de terreinen van de Maatschappij van Weldadigheid. Daar is ruimte om maar liefst veertig erven en agrarische percelen aan te pakken. Zo ontstaat er een fijnmazig groen netwerk.

Inheems en passend in de streek

Een belangrijk uitgangspunt bij het herstel en de aanleg van elementen in en grenzend aan het landelijk gebied is het planten van wild, autochtoon materiaal. Dit zijn bomen, struiken en planten die van nature in dit gebied thuishoren. Ze zijn minder vatbaar voor ziektes en kunnen zich goed aanpassen aan klimaatverandering. Bovendien zorgen ze voor meer biodiversiteit. “Door terug te grijpen op deze oorspronkelijke soorten, maken we het landschap niet alleen groener, maar krijgt het ook meer veerkracht,” legt Erwin uit. “De planten horen hier van oudsher thuis en sluiten naadloos aan bij de insecten en vogels in de streek.”

Landschap om samen trots op te zijn

Wat de aanpak bijzonder maakt, is dat natuur- en landschapsherstel niet losstaat van de gemeenschap. Erwin: “Het gaat niet alleen om biodiversiteit, maar ook om erfgoed, gemeenschapszin en een leefomgeving waar mensen trots op kunnen zijn. Zo ontstaat er een gebied dat betekenisvol is voor mens en natuur.” Daarom blijft Landschapsbeheer Drenthe zich de komende jaren inzetten voor het vergroten en ondersteunen van de groene dorpsnetwerken.

Meer informatie

Benieuwd wat Landschapsbeheer Drenthe nog meer doet in de Drents-Friese grensstreek of wil je meer weten over het project Landschap in verbinding? Neem eens een kijkje op www.lbdrenthe.nl

Natuureducatiecentrum Diever: leren door te doen

“Hier zit echt mijn passie”, zegt Shirley Ike over het Natuureducatiecentrum Diever, dat ze eigenhandig – met hulp van anderen – opzette. Shirley is mede-eigenaar van Camping Diever, maar van huis uit is ze biologe met veel ervaring in educatie. “Ik vind het belangrijk dat mensen, kinderen vooral, in aanraking komen met natuur, zodat ze de schoonheid en kwetsbaarheid ervan ervaren.” De locatie in het Drents-Friese Wold is daarvoor ideaal.

Het Natuureducatiecentrum zit in een gebouw op het terrein van Camping Diever, maar is vrij toegankelijk voor iedereen. “Er komen zelfs mensen van ver, uit Rotterdam bijvoorbeeld, speciaal voor hiernaartoe”, vertelt Shirley. “Maar we krijgen ook mensen uit de buurt die hier even een bakje koffie komen doen. Het kan allemaal, er moet niks.” Voor wie meer wil dan een bakje koffie is er binnen de toch niet al te grote ruimte verrassend veel te zien en te doen. Er

zijn diorama's met opgezette vogels en andere dieren, er is een collectie edelstenen, kinderen kunnen dierengeluiden raden, dierenmemory spelen of namaakbeestjes vangen. Voor groepen organiseren Shirley en haar medewerkers activiteiten als waterbeestjes vangen, braakballen uitpluizen, natuurknutsels maken en nestkastjes timmeren. Er zijn educatieve routes op het campingterrein (Lotte's kriebelbeestjes, Op pad met Ko Konijn) en in het omliggende bos (het Bosvriendenpad). “De route met Ko Konijn hebben we samen met IVN Westerveld ontwikkeld. Daar werken we veel mee samen, bijvoorbeeld ook bij het waterdiertjes vangen voor schoolklassen. Volgend jaar ontvangen we schoolkinderen uit Grollo op schoolreisje. Zo zetten we elke keer weer een stap, we groeien gestaag verder.” ‘Spelend leren en ontdekken’, vat Shirley de basisgedachte achter de activiteiten samen. “Je leert niet door naar een verhaal van iemand te luisteren, maar door te doen.”

Meer weten? Kijk op www.natuureducatiecentrumdrenthe.nl

Kom beklimmen, kijken, ontdekken

Luchtwachtoren in boswachterij Ruinen voor het eerst open voor publiek

Luchtwachtoren Hees (postnaam 7X3) bij Ruinen kan voor het eerst in tientallen jaren weer beklommen worden. Het afgelopen jaar werd dit bijzondere bouwwerk uit de Koude Oorlog gerestaureerd. De luchtwachtoren is een provinciaal monument en is dankzij een financiële bijdrage uit de regeling Behoud of herbestemming karakteristiek bezit van de provincie Drenthe behouden voor de toekomst. Staatsbosbeheer biedt sinds dit najaar excursies aan in de toren.

Op 12 september was de officiële opening van de gerestaureerde luchtwachtoren. Kinderen van openbare basisschool 't Echtenest kregen uit handen van gedeputeerde Gert-Jan Schuinder van de provincie Drenthe, wethouder Gerrie Hempen van de gemeente De Wolden en provinciehoofd Els Hogenkamp van Staatsbosbeheer de sleutel in handen waarmee zij de deur tot de luchtwachtoren weer openden voor publiek. Een dag later, tijdens Open Monumentendag, kon iedereen die dat wilde een kijkje komen nemen. 's Ochtends vroeg stonden mensen hier al voor in de rij. Zo'n tweehonderd geïnteresseerden klommen uiteindelijk omhoog en kregen boven in de toren uitleg van de boswachter. Ook de allereerste excursie in de herfstvakantie kon rekenen op veel belangstelling.

Getuige van Koude Oorlog

Luchtwachtoren Hees is een stille getuige uit de tijd van de Koude Oorlog. Vrijwilligers van het Korps Luchtwachtdienst (KLD) speurden op deze hoge militaire uitkijkpost met verrekijkers en een speciaal meetinstrument het luchtruim af op zoek naar Russische vliegtuigen die lager vlogen dan de radar destijds kon waarnemen. In die tijd was er veel angst voor een aanval met bommenwerpers uit het oosten. De toren in Echten is slechts tien jaar in gebruik geweest als militair uitkijkpunt: van 1954 tot 1964. Daarna verbeterden

de radarsystemen en wisselden NAVO-landen informatie uit en waren de ogen van de vrijwilligers overbodig geworden. Nooit werd er een vijandelijk vliegtuig gezien, wel werd er regelmatig geoefend. Een replica van het meetinstrument is weer in de toren geplaatst en ook het meubilair in de schuilplaats is hersteld, waardoor bezoekers in de voetsporen kunnen treden van de luchtwachters van weleer.

Bijzonder bouwwerk

Ooit was er een semi-geheim netwerk van 276 uitkijkposten. Daarvan zijn er nu nog slechts achttien over, waarvan twee in Drenthe. Met bijna 20 meter is luchtwachtoren Hees de op één na hoogste nog bestaande luchtwachtoren in Nederland en de allerhoogste die nog beklommen kan worden. Ondanks de leeftijd van ruim zeventig jaar was de toren nog steeds in goede staat. Zo was het originele trappenstelsel nog volledig intact. Bij de renovatie zijn alleen een aantal verrotte trapdelen vervangen. De grootste ingreep was het behandelen van betonrot. De toren is als een soort meccano in elkaar gezet, hij bestaat uit tientallen in elkaar geschroefde prefab betonnen raatbouwelementen. Elke afzonderlijk raat is nagekeken en waar nodig behandeld.

Boek een excursie

Ben je nieuwsgierig geworden? De eerstvolgende Staatsbosbeheer-excursie naar de luchtwachtoren is komend voorjaar, op zaterdag 2 maart. De excursie kan geboekt worden via de website van Staatsbosbeheer. Het is ook mogelijk om de toren met een eigen groep – bijvoorbeeld met vrienden, familie of als bedrijfs- of verenigingsuitje – te bezoeken. Hiervoor kun je een aanvraag doen via zuidwestdrenthe@staatsbosbeheer.nl. Vanwege de beperkte ruimte boven in de toren is er ruimte voor maximaal acht bezoekers per keer.

Begrazing heide staat onder druk

Al sinds lange tijd laat Het Drentse Landschap het Doldersummerveld begrazen door een gescheperde schaapskudde. Catrinus Homan en Hetty Smilde zijn de schaapherders van deze kudde, die ook het Wapserveld van Natuurmonumenten onder zijn hoede heeft. Door met schapen de heide te begrazen blijft deze in goede conditie en worden zowel vergrassing met pijpenstrootje als opslag van vooral berk tegengegaan. Het voor Drenthe zo typische open heidelandschap blijft daardoor in stand. En er blijft zo ruimte voor typische planten van de heide, waaronder de zeldzame, diepblauwe klokjesgentiaan en de fraai geel kleurende beenbreek.

Tegenwoordig staat deze wijze van begrazing onder druk. Allereerst is de voortdurende toevoer van stikstof in de van origine schrale zand- en (hoog)veenbodems een factor die het begrazingseffect vermindert. Daarnaast is de komst van de wolf van invloed op de wijze van begrazing. Gelukkig blijkt de inzet van kuddebewakingshonden sinds enkele jaren effectief, zowel tijdens de nachtopvang als bij het scheperen zelf. Daarmee blijft het mogelijk gescheperd te begrazen, al is het werk er voor de schaapherders niet gemakkelijker op geworden en lopen ook de beheerkosten op. Het is daarom belangrijk de financiële ondersteu-

ning van de schaapskuddes gelijke tred te laten houden met de toenemende kosten. Alleen dan kunnen we het fraaie, weidse heidelandschap van het Doldersummer- en Wapserveld met zijn vennen en verspreid staande vliegdennen ook voor de toekomst in stand houden.

FOTO: EVELYN BRUINSMA-HET DRENTSE LANDSCHAP

Waarom het goed is dat het natter wordt in het Dwingelderveld

VEENMOS WERKT ALS EEN SPONS: HET KAN WEL TOT TWINTIG KEER ZIJN EIGEN GEWICHT AAN WATER VASTHOUDEN EN IS DAARMEE ONMISBAAR VOOR HET ONTSTAAN EN BEHOUD VAN HOOGVENEN.

FOTO: JOJANNEKE DRIJVER

Het Dwingelderveld staat bekend als het grootste aaneengesloten natte heidegebied van West-Europa. Toch is het er grote delen van het jaar erg droog en daar kan de natuur niet tegen. Planten en dieren die van oorsprong in het gebied thuis horen, hebben het zwaar. De afgelopen vijftien jaar is er in het Dwingelderveld op allerlei manieren hard gewerkt om ervoor te zorgen dat water langer in het gebied wordt vastgehouden. Het dempen van sloten in het noordelijk deel van het Dwingelderveld is de laatste maatregel die in het gebied zelf genomen kan worden om de situatie voor de natuur te verbeteren. Thomas de Meij is als hydroloog bij Staatsbosbeheer nauw betrokken bij de herstelwerkzaamheden: “Iedereen heeft het over stikstof, maar de verdroging is een minstens zo groot probleem.”

Je leest dit artikel waarschijnlijk in een van de wintermaanden van 2025. Had je honderd jaar geleden geleefd, dan was het in deze tijd van het jaar absoluut niet mogelijk geweest om over de heide van het Dwingelderveld te lopen. De Meij: “Tot ver in het jaar was het hier één grote zeiknatte bende. Al de natuur die hier voorkomt is aan dat soort omstandigheden aangepast.” Door menselijk ingrijpen veranderde dat. In Drenthe werd grootschalig ontwaterd, in landbouwgebieden, maar ook in de bossen van het Dwingelderveld. Die waren aangelegd als productiebos. Omdat de bomen die geplant werden niet gebaat waren

KRAANVOGELS KIEZEN HET NATTE HEIDELANDSCHAP VAN HET DWINGELDERVELD OMDAT DE DRASSIGE VEENTJES EN VENNEN EEN VEILIGE BROEDPLEK VORMEN. ROOFDIEREN BLIJVEN WEG UIT DEZE NATTE DELEN. FOTO: HANS DEKKER

bij hoge grondwaterstanden én omdat er regelmatig zware machines doorheen moesten om de bomen te oogsten, werden er sloten gegraven. Die sloten worden nu gedempt.

Heideveentjes

Door sloten te dempen werkt Staatsbosbeheer samen met de provincie Drenthe aan het herstel van de natuur in het Dwingelderveld. Het uiteindelijke doel is herstel van het oorspronkelijke watersysteem. “Wat je wilt is dat het regenwater de grond in zakt, geleidelijk naar de omliggende beekdalen afstroomt en zo het grondwatersysteem voedt”, aldus De Meij. “Nu wordt door de sloten gelijk al het regenwater afgevoerd. Daardoor is het het hele jaar veel te droog en daar kan de natuur niet tegen. Alle planten en dieren waar we het voor doen gaan nu achteruit en dat is echt een heel groot probleem. Je hebt hier bijvoorbeeld van oudsher veel kleine heideveentjes. Die zijn qua biodiversiteit echt heel bijzonder. Er komen heel veel verschillende soorten voor, met name allerlei veenmossen en levermossen die niemand kent, maar die heel mooi zijn als je er aandacht voor hebt. Veenvormende systemen zijn in Nederland zeldzaam geworden, omdat ze overal afgegraven zijn. Daarom willen we ze hier graag behouden.”

Door de verdroging zijn er soorten die hier niet meer kunnen leven. Een soort die De Meij mist is het trapmos: “Dat is een superzeldzaam mosje dat kenmerkend was voor natte heidevelden. Je herkent het direct door de typische blauwgroene kleur en de glanzende broedkorrels die als pareltjes overal op het plantje liggen. Deze soort is sinds de jaren zestig vrijwel verdwenen uit natte heidevelden door verdroging.” Het verdwijnen van de ene soort kan ook effect hebben op het voortbestaan van andere soorten. De Meij: “In de natuur is alles met elkaar verbonden. Soorten

zijn van elkaar afhankelijk en vormen samen leefgemeenschappen. Uiteindelijk zijn ook spectaculaire soorten als de kraanvogel afhankelijk van het functioneren van het systeem als geheel.”

Aanpassen

Waar eerst de planten en dieren zich aan moesten passen, zal dit door de vernatting in de toekomst op sommige plekken en momenten gaan gelden voor bezoekers. De Meij: “We houden rekening met lokale wensen, zodat het echt niet overal ineens nat wordt. Van een Commissaris Cramerpad mag je verwachten dat je daar droog kunt blijven fietsen. Het is een belangrijk pad waar iedereen overheen gaat. Dat geldt niet voor alle paden. Het kan gebeuren dat in een natte wintermaand een wandelpad af en toe onder water staat. Dan trek je je laarzen aan en loop je een keer door een grote plas. Dat hoort erbij en wees daar ook blij om, want dat is het water dat we in de zomer nu tekort komen.”

Hoewel met het dempen van de sloten de maatregelen die in het gebied genomen kunnen worden zijn uitgevoerd, zijn we er nog niet volgens De Meij: “We doen wat we kunnen, maar het is absoluut nog niet genoeg. Er moet ook echt buiten het gebied zelf wat gaan gebeuren. Dat hoeft niet per se heel ingrijpend te zijn en het kan sneller dan het nu gaat. Aan de zuidkant van het Dwingelderveld ligt bijvoorbeeld een hele diepe beek die water onttrekt uit het gebied. Er wordt nu een gebiedsproces gestart om daar iets aan te doen. Dat zijn maatregelen die heel veel opleveren.”

Nieuwtjes uit Buitencentrum Drents-Friese Wold

FOTO: NATIONAAL PARK

In en rondom het Buitencentrum in Appelscha is er veel gebeurd. Dit voorjaar is het plein voor het Buitencentrum flink aangepakt. Waar eerst vooral stenen lagen, is nu een groene en speelse omgeving ontstaan. Met hulp van boswachters en vrijwilligers en dankzij ecologisch hovenier Jos van den Akker is een biodiverse tuin ontstaan. De reacties zijn positief. Bezoekers genieten van het nieuwe groen, al had de beplanting het in het droge voorjaar niet gemakkelijk. Dit najaar gaan we er nog een keer mee aan de slag. Ook het speelplein voor kinderen wordt verder afgewerkt, zodat (groot)ouders straks ontspannen op het terras kunnen zitten terwijl de kinderen zich uitleven.

Stukje nieuwe expositie

Binnen in het Buitencentrum veranderde er ook het nodige. Onder leiding van leerling-boswachter Erwin Zantinga maakte het oude 'Bosrestaurant' plaats voor een frisse, kleine expositie. Hier zijn nu allerlei dieren te zien die in het Drents-Friese Wold leven. Preparateur Dox Poiesz gaf de collectie een opfrisbeurt. Voor kinderen is er een leuke speurtocht toegevoegd: met behulp van foto's kunnen zij proberen alle dieren te vinden – en sommige zijn best lastig! Zo is het naast de Touch tabel en het boswachterslab nog weer wat meer te ontdekken.

Nieuw: Woldescape Raadsels van Raaf

Speciaal voor gezinnen en groepen is er een spannende, educatieve escaperoute ontwikkeld: Raadsels van Raaf. Tijdens deze tocht ga je op zoek naar onderzoeker Victor Raaf, die jaren geleden spoorloos verdween tijdens zijn werk in het Wold. Zijn dagboek en een mysterieuze kist zijn gevonden, maar om die te openen moet je puzzels oplossen en aanwijzingen in de natuur volgen. De route is geschikt voor gezinnen met kinderen vanaf 8 jaar, maar ook uitdagend voor volwassenen en teams. Leuk voor een gezinsuitje of verjaardag! De kosten zijn € 69,- per groep (2-6 spelers). Bij het slagen van de missie ontvangt iedereen een leuke herinnering.

FOTO: JOKE VAN DER LEI

Basisschoolkinderen maken kennis met 'Big Five' Dwingelderveld

Afgelopen voorjaar hebben ruim tweehonderd leerlingen uit de groepen 5 en 6 van diverse basisscholen les gekregen over de 'Big Five' van het Dwingelderveld: adder, das, Drents heideschaap, kraanvogel en ree. IVN nodigt hiervoor scholen uit die deelnemen aan het IVN scholennetwerk Drenthe. Vanuit bezoekerscentrum Dwingelderveld gaan vrijwilligers van Natuurmonumenten met de kinderen op zoek naar de vijf dieren.

Er was veel aandacht voor zintuigelijke spelletjes en interactieve opdrachten die bij de dieren van toepassing zijn. Zo liepen de leerlingen bijvoorbeeld met een duikbril door het bos om te ervaren wat een ree ziet. Jan Mansier (Natuurgids) vertelde over de adder. "De leerlingen zijn heel enthousiast en nieuwsgierig naar hoe de adder hier leeft", vertelt hij. "Het speuren naar de verstopte nepadder vonden ze reuze spannend."

Ook boswachter Christien Poppes had een zeer geïnteresseerd publiek bij haar verhaal over de kraanvogel. De leerlingen ontdekten, door middel van een meetlat, dat

ze een stuk kleiner zijn dan een kraanvogel als hij vliegt. De spanwijdte van een kraanvogel kan wel 2 meter zijn. Poppes: "De interactie met de kinderen is fantastisch. Eén van de kinderen wist precies hoe de kraanvogels de weg vinden naar hun overwinteringsplaats in Spanje. Alle vogels hebben toch gewoon Google Maps, aldus dat meisje. Daar kon ik het mee doen."

IVN werkt al een groot aantal jaren samen met het bezoekerscentrum en ook dit jaar was de 'Big Five' een groot succes. Dankzij de hulp en inzet van vrijwilligers hebben de kinderen veel ontdekt over deze dieren.

FOTO'S: LINDA LIEUWES – IVN

Evaluatie programma 'Gastvrij in het Landschap'

Sinds 2004 organiseert IVN het programma 'Gastvrij in het Landschap' voor recreatieondernemers in of dicht bij de Nationale Parken Drents-Friese Wold en Dwingelderveld. De deelnemende ondernemers leren in dit programma over de natuur, het landschap en de geschiedenis van het gebied. Ook leren ze hoe ze gasten kunnen helpen om de natuur beter te beleven. Zo worden zij gastheer of gastvrouw van het landschap en van het Nationaal Park.

De afgelopen jaren is er weinig contact geweest met de ondernemers in het netwerk. Ook is het programma sinds 2004 nog niet goed geëvalueerd. Daarom willen IVN en

Staatsbosbeheer opnieuw kennismaken met alle ondernemers. De komende periode gaan een medewerker van IVN en boswachters van de beide Nationale Parken alle huidige gastheren of gastvrouwen uitnodigen voor een persoonlijk gesprek. Samen met de gastheren en gastvrouwen willen zij bekijken hoe het programma op dit moment werkt en wat er beter kan. Elk gesprek is ook een gelegenheid om elkaar (weer) persoonlijk te leren kennen, het contact te verbeteren en te zorgen voor goede samenwerking en vertrouwen tussen de ondernemers en de beheerders van het gebied.

Struinen en leren tijdens basisschoolproject 'Bos Natuurlijk'

Elk schooljaar organiseert IVN Natuureducatie samen met een aantal partners het project 'Bos Natuurlijk' in het Drents-Friese Wold. Dit jaar waren vijf scholen uit de gemeente Emmen en gemeente Coevorden aan de beurt. Tijdens 'Bos Natuurlijk' krijgen leerlingen uit groep 8 van het basisonderwijs een digitale gastles over het project en gaan ze vervolgens een hele dag het Drents-Friese Wold in. In de ochtend lopen de kinderen, onder leiding van een boswachter, een struintocht dwars door het bos.

De kinderen gaan van de paden en leren van alles over het bos, zijn bewoners en de bijzonderheden die ze onderweg tegenkomen.

In de middag zijn er workshops over aansprekende onderwerpen: paddenstoelen, koken in de natuur, kleine beestjes, survival en hutten bouwen. De kinderen verwerken de opgedane kennis in een creatieve presentatie die voor de hele klas, maar ook aan ouders, boswachters, politici en andere betrokkenen wordt gepresenteerd.

Nieuw gezicht in Brasserie OER

FOTO: BRASSERIE OER

Brasserie OER op de Toegangspoort Holtingerveld heeft een nieuwe uitbater in de persoon van Tessa Eijkelkamp. Tessa is een kind van de streek: "Ik ben geboren in Wittelte, naar

school gegaan in Meppel en op mijn 14e begonnen bij een restaurant in Havelte, in de afwas. Ik heb bij vele horecagelegenheden in de regio gewerkt. Toen ik 27 was ben ik een half jaar op reis geweest naar onder andere Kyrgyzstan en India en bij thuiskomst dacht ik, nu ga ik heel wat anders doen. Een maand later was de overname van OER rond." "Ik heb zeker dromen voor de brasserie, maar wil eerst een paar jaar lekker doorgaan op de bestaande manier, want in de basis is alles super voor elkaar. Ik heb een hele drukke eerste zomer gehad, waardoor het voor mij als jonge ondernemer ook een enorme spoedcursus is geweest. Nu het rustiger seizoen aanbreekt heb ik de tijd en aandacht om me de brasserie nog meer eigen te maken. Het voornaamste is dat de brasserie een fijne ontmoetingsplek blijft voor gasten, waar ze kunnen genieten van verse producten. Daarnaast vind ik het echt belangrijk een goede werkgever te zijn, want je doet het niet alleen. Horeca is keihard werken en dat lukt alleen als je een fijn team bij elkaar weet te krijgen."

Sprokkelwark

Nieuw betonfietspad in Drents-Friese Wold geopend

Eindelijk is het zover: het nieuwe betonnen fietspad tussen Hoogersmilde en Wildrijck/Geeuwenbrug/Diever is geopend! Op 14 oktober is het pad feestelijk in gebruik genomen. Met de aanleg van dit fietspad is fietsen door het Drents-Friese Wold veiliger en comfortabeler geworden. In het Nationaal Park en Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold staan natuurwaarden hoog in het vaandel. Bij de aanleg is dan ook veel aandacht besteed aan een zorgvuldige inpassing. Het pad is op een aantal plaatsen verlegd, om wateroverlast op het pad in de toekomst te voorkomen en een aantal kwetsbare stukjes natuur meer ruimte te geven. Het resultaat is een duurzaam pad dat tientallen jaren mee kan en weinig onderhoud nodig heeft. De komende jaren worden nog meer fietspaden aangepakt.

FOTO'S SPROKKELWARK: NATIONAAL PARK

Joop Kleine bedankt voor jarenlange inzet

Al voordat het Dwingelderveld Nationaal Park werd, telde Joop Kleine er ieder jaar de broedvogels en maakte hij een rapport van de resultaten. Eind 2024 leverde hij zijn laatste rapportage op. Die hebben we, als dank voor zijn jarenlange inzet, met een chique kaft op 27 mei aan hem overhandigd. Hiermee komt overigens geen einde aan de systematische rapportages. In de vorige Veldwijzer kon je lezen dat er dertien nieuwe vogeltellers aan de slag zijn. En ook Joop zelf blijft als teller actief.

Jaarverslag 2024

Het jaarverslag 2024 van de Drents-Friese grensstreek is vastgesteld door het Overlegorgaan en te vinden op onze website: scan daarvoor de QR-code.

Naar een nieuw ambitieplan

Het Overlegorgaan heeft een gezamenlijk ambitieplan opgesteld voor de toekomst van de Drents-Friese grensstreek. In oktober en november organiseren waren er schetssessies met vertegenwoordigers van jongeren, gastvrijheidsondernemers, agrarische ondernemers, 50+'ers en jonge gezinnen. De opbrengst van elke sessie wordt samengevat in een getekend toekomstbeeld. Op 12 december bespreekt het Overlegorgaan deze beelden en kijkt het of het ambitieplan nog bijstelling nodig heeft. Belangstellenden kunnen deze openbare vergadering bijwonen. Vanaf januari 2026 gaan de partners in het Overlegorgaan samen aan de slag met een uitvoeringsplan. Houd onze website in de gaten voor momenten waarop je je ideeën voor het uitvoeringsplan kunt meegeven. Het concept ambitieplan kun je hier vinden:

Crowdfunding uitkijktoren Aekingerzand

Op de uitkijktoren op het Aekingerzand genoten jarenlang duizenden bezoekers van het uitzicht over de zandvlakte. Voor de natuur was verplaatsing van de toren nodig en de huidige toren was te slecht om te repareren en moest helaas gesloopt. Gelukkig komt er een nieuwe toren, maar daarvoor is wel extra steun nodig. Samen met bewoners, ondernemers en partners is Staatsbosbeheer een crowdfundingactie gestart. Het bedrag groeit gestaag en laat zien hoeveel mensen de toren een warm hart toedragen. Toch hebben we nog een flinke stap te zetten. Iedere bijdrage, groot of klein, brengt de nieuwe toren dichterbij. Doe je mee? Kijk op www.buitenfonds.nl of scan de QR-code.

Buitencentrum Drents-Friese Wold
Terwisscha 6a
8426 SJ Appelscha
0516 - 464020

Bezoekerscentrum Dwingelderveld
Benderse 22
7963 RA Ruinen
0522 - 472951

Poort Holtingerveld
Van Helomaweg 18
7971 PX Havelte
0521 - 341222

Websites

www.nationaalpark-drents-friese-wold.nl
www.nationaalpark-dwingelderveld.nl
www.holtingerveld.nl
www.regionaallandschap-drenthe.nl

Facebook

www.facebook.com/gastherendfw
www.facebook.com/dwingelderveld

Instagram

[bezoekerscentrumdwingelderveld](https://www.instagram.com/bezoekerscentrumdwingelderveld)
[drents_friese_grensstreek](https://www.instagram.com/drents_friese_grensstreek)

Colofon

Redactie

Henk van den Brink (eindredactie),
Jojanneke Drijver, Gerrie Ebbeling,
Annemiek Hamberg, Lysander van
Oossanen, Renate Sanders, Hanna
Schipper, Catrien Scholten, Dieuwke
van de Ven

Redactieadres

Secretariaat Regionaal Landschap,
Postbus 122, 9400 AC Assen
0592 - 36 55 55
dwingelderveld@drenthe.nl
drents-friese-wold@drenthe.nl

Grafische vormgeving

Provincie Drenthe

Veldwijzer is een periodieke uitgave met nieuws en achtergronden van Nationaal Park Drents-Friese Wold, Nationaal Park Dwingelderveld en Oerlandschap Holtingerveld. Het blad verschijnt twee maal per jaar, wordt huis aan huis bezorgd rond de gebieden, en is verkrijgbaar in de bezoekerscentra van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

© Overlegorgaan Regionaal Landschap
Drents-Friese grensstreek 2025

Teksten van dit informatiebulletin mogen gebruikt worden voor niet-commerciële doeleinden, onder vermelding van de bron.